

CZASOPISMO PRAWNO-HISTORYCZNE

P O L S K A   A K A D E M I A   N A U K
I N S T Y T U T   H I S T O R I I   —   K O M I S J A   H I S T O R I I   P A Ń S T W A   I   P R A W A

CZASOPISMO
PRAWNO - HISTORYCZNE

TOM XXXIII—ZESZYT 2

1981

P A Ń S T W O W E   W Y D A W N I C T W O   N A U K O W E

KOMITET REDAKCYJNY

Andrzej Ajnenkiel, Juliusz Bardach, Stanisław Grodziski, Kazimierz Kolańczyk, Bogdan Lesiński (sekretarz redakcji), Bogusław Leśnodorski, Henryk Olszewski (redaktor), Kazimierz Orzechowski, Zygfryd Rymaszewski, Monika Senkowska-Gluck (zastępca redaktora), Jan Wąsicki

---

Tłumaczyła na język francuski: Maria Szaniecka

Adres Redakcji: 61-809 Poznań ul. Czerwonej Armii 90, Collegium Iuridicum UAM

Printed in Poland

ISBN 83-01-04002-5
ISSN 0070-2471

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE — ODDZIAŁ W POZNANIU

Nakład 350 90 egz. Ark. wyd. 23. Ark. druk. 17,375. Papier druk. sat. kl. V, 70 g, 70×100. Oddano do składania we wrześniu 1981 r. Podpisano do druku w kwietniu 1982 r. Druk ukończono w kwietniu 1982 r. Nr zam. 644/129. N-7/90. Cena zł 185,—

DRUKARNIA UNIWERSYTETU IM. ADAMA MICKIEWICZA W POZNANIU

SPIS TREŚCI — TABLE DES MATIÈRES

Tom XXXIII — Zeszyt 2

I. ROZPRAWY — ARTICLES

Cezary Kunderewicz, Ochrona środowiska naturalnego w prawie rzymskim	1
<i>La protection du milieu naturel dans le droit romain</i>	10
Maria Zabłocka-Słonina, Granice stosowania Senatus Consultum Macedonianum	11
<i>Les limites de l'application de Senatus Consultum Macedonianum</i>	28
Józef Spors, Urzędnicy terytorialni i nadworni na Pomorzu Gdańskim i Sławięńsko-Słupskim w XIII i początku XIV wieku	31
<i>Les fonctionnaires territoriaux et de la cour en Poméranie de Gdańsk et en Poméranie de Stawno et Słupsk au XIIIe et au début du XIVe s.</i>	65
Wojciech Adamczak, Instytucja ratownictwa morskiego przed zastosowaniem w żegludze napędu parowego	67
<i>Institution du sauvetage maritime avant l'application de la propulsion à vapeur dans la navigation</i>	81
Andrzej Stroynowski, Emfiteutyczna reforma królewsczyzn	83
<i>Réforme emphytéotique des domaines du roi</i>	98
Stanisław Filipowicz, Socjalizm utopijny i spory o naturę władzy w środowisku Wielkiej Emigracji	101
<i>Socialisme utopique et les controverses sur la nature du pouvoir dans le milieu de la Grande Emigration</i>	126

II. ARTYKUŁY RECENZYJNE — ARTICLES CRITIQUES

Władysław Sobociński, Dzieje rządów narodowych Polski z lat 1863 - 1864	129
---	-----

III. RECENZJE I NOTY RECENZYJNE — COMPTES RENDUS ET NOTES CRITIQUES

A. Weingort, Intérêt et crédit dans le droit talmudique (Samuel Scheps)	147
J. Vélissaropoulos, Les naoclères grecs. Recherches sur les institutions maritimes en Grèce et dans l'Orient hellénisé (Cezary Kunderewicz)	150
J. Gaudemet, La société ecclésiastique dans l'Occident médiéval; La formation du droit canonique médiéval (Stanisław Russocki)	151

K. Kisch, Die Kulmer Handfeste. Text, rechtshistorische und textkritische Untersuchungen nebst Studien zur Kulmer Handfeste (Karol Górski)	154
W. Uruszczak, Sejm walny koronny w latach 1506-1540 (Henryk Olszewski)	156
I. Stasiewicz-Jasiukowa, Czlowiek i obywatel w piśmiennictwie naukowym i podręcznikach polskiego Oświecenia (Ewa Borkowska-Bagińska)	160
I. Mittenzwei, Preussen nach dem Siebenjährigen Krieg. Auseinandersetzungen zwischen Bürgertum und Staat um die Wirtschaftspolitik; R. Hauf, Die preussische Verwaltung des Regierungsbezirks Königsberg 1870-1920; D. Stüttgen, Die preussische Verwaltung des Regierungsbezirks Gumbinnen (Jan Wąsicki)	164
M. S. Corciulo, La nascita del regime parlamentare in Francia. La prima Restaurazione; Le istituzioni parlamentari in Francia. Cento Giorni e seconda Restaurazione (1815-1816) (Hubert Izdebski)	166
R. Schweitzer, Autonomie und Autokratie. Die Stellung des Grossfürstentums Finnland im russischen Reich in der zweiten Hälfte des 19. Jahrhunderts (1863-1899) (Tadeusz Cieślak)	168
J. Ciągwa, Wpływ centralnych organów Drugiej Rzeczypospolitej na ustawodawstwo śląskie w latach 1922-1939 (Jerzy Wisłocki)	169
A. Laingui, A. Lebrige, Histoire du droit pénal. I. Le droit pénal, II. La procédure criminelle (Katarzyna Sójka-Zielińska)	171
Recherches sur l'Histoire des Institutions et du Droit, t. IV (Lesław Pauli)	175
Zeitschrift für Neuere Rechtsgeschichte, Jahrgang 1979, nr 1-4; 1980, nr 1-2; 1980, nr 3-4 (Lesław Pauli)	178

* * *

I. H. Crişan, Burebista and his time (S. R.)	180
Handbuch der europäischen Wirtschafts- und Sozialgeschichte, hrsg. von H. Kellenbenz, Bd. 2 — Mittelalter, hrsg. von J. A. van Houtte (S.R.)	180
Slova a dějiny, pod vedením I. Němce (S. R.)	181
T. N. Bisson, Conservation of coinage. Monetary exploitation and its restraint in France, Catalonia and Aragon c.A.D. 1000-c. 1225 (S. R.)	182
The Comparative historical method in soviet mediaeval studies (S. R.)	182
A. S. Chorošev, Cerkov v social'no-političeskoj sisteme Novgorodskoj feodal'noj respubliky (S. R.)	183
Ju. G. Aleksejev, Pskovskaja Sudnaja Gramota i ejo vremja. Rozvitije feodal'nych otnošenij na Rusi XIV-XV vekov (S. R.)	183
Drevnejšie gosudarstva na teritorii SSSR, Materialy i issledovania, 1979 (G. Cz.)	184
G. Schlegel, Das Zisterzienserkloster Dargun 1172-1552 (J. W.)	184
Die geistlichen Ritterorden Europas. Hrsg. von J. Fleckenstein und M. Hellmann. Vorträge und Forschungen (H. O.)	185
S. Kuttner, The history of ideas and doctrines of canon law in the Middle Ages (W. U.)	186
S. Kuttner, Medieval councils, decretals and collections of canon law. Selected essays (W. U.)	186
Diritto comune e diritti locali nella storia dell'Europa. Atti del convegno di Varenna, 12-15 VI 1979 (W. U.)	187
T. Wyrwa, La pensée politique polonaise à l'époque de l'humanisme et de la renaissance (W. U.)	188

A. G. Man'kov, Ułożenie 1649 goda — kodeks feodal'nogo prawa Rossii (S. R.)	189
Parlamentarismus, hrsg. von K. Kluxen, wyd. 5 uzupełn. (S. R.)	189
Politiceskije uczenija: istorija i sowremiennost. Marksizm i politiceskaja myśl XIX wieka (H. O.)	190

IV. IN MEMORIAM

Zdzisław Kaczmarczyk 1911 - 1980 (Jan Wąsicki)	191
--	-----

V. KRONIKA — CHRONIQUE

Międzynarodowe kolokwium na temat roli prawników w powstaniu państwa nowożytnego. Tybinga, 23 - 26 IX 1980 (K.S.Z.)	201
Kolokwium habilitacyjne dra Wacława Uruszczaka (Irena Dwornicka)	201
Rosyjskie wydanie „Historii państwa i prawa polskiego”	202

VI. BIBLIOGRAFIA — BIBLIOGRAPHIE

Hubert Izdebski, Marek Wąsowicz, Maria Zabłocka-Słonina, Materiały do polskiej bibliografii historyczno-prawnej za rok 1979 (pod red. Huberta Izdebskiego)	203
--	-----

WSPÓLPRACOWNICY ZESZYTU

Wojciech Adamczak (Gdańsk)
Ewa Borkowska-Bagieńska (Poznań)
Tadeusz Cieślak (Warszawa)
Grzegorz Czeszak (Poznań)
Irena Dwornicka (Kraków)
Stanisław Filipowicz (Warszawa)
Karol Górski (Toruń)
Hubert Izdebski (Warszawa)
Cezary Kunderewicz (Łódź)
Henryk Olszewski (Poznań)
Lesław Pauli (Kraków)
Stanisław Russocki (Warszawa)
Samuel Scheps (Genewa)
Władysław Sobociński (Warszawa)
Katarzyna Sójka-Zielińska (Warszawa)
Józef Spors (Słupsk)
Andrzej Stroynowski (Łódź)
Wacław Uruszczak (Kraków)
Jerzy Walachowicz (Poznań)
Jan Wąsicki (Poznań)
Marek Wąsowicz (Warszawa)
Jerzy Wisłocki (Poznań)
Maria Zabłocka-Słonina (Warszawa)